

DROGA KOBIEC DO SĘDZIOWANIA MECZÓW W PIŁCE NOŻNEJ.

Rozprawy Społeczne, nr 2 (VII), 2013

Józef Bergier¹, Wnuk Emilia²

¹ Państwowa Szkoła Wyższa im Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

² Polski Związek Piłki Nożnej

Bergier J, Wnuk E. (2013), *Droga kobiet do sędziowania meczów w piłce nożnej*. Rozprawy Społeczne, 2 (VII), s. 175-177

Streszczenie:

Nowym zjawiskiem społecznym jest sędziowanie spotkań piłki nożnej przez kobiety. Celem jego rozpoznania przeprowadzono w 2011 r badania ankietowe wśród 63 kobiet szkolenia centralnego zajmującym się sędziowaniem. Badania wykazały, że zainteresowanie sędziowaniem pojawia się głównie w wieku 16-18 lat, a inicjatorami tych zainteresowań byli głównie ojcowie lub ktoś inny z rodziny.

Podkreślić należy, że niemal wszystkie kobiety sędziujące mecze posiadają studia wyższe, głównie po kierunku wychowanie fizyczne. Ważną kwestią jest bardzo wysoki wskaźnik akceptacji ich zainteresowań przez osoby z najbliższego otoczenia.

Największym problemem na który wskazują na początku sędziowania to obawa przed popełnieniem błędu w meczu. Niemal wszystkie wskazały na dobre warunki do nauki języka angielskiego.

Słowa kluczowe: piłka nożna, kobiety, sędziowanie

Wstęp

Imprezy sportowe, które w znacznym stopniu zdecydowały o rozwoju piłki nożnej kobiet to: pierwsze mistrzostwa świata w 1991 oraz Igrzyska Olimpijskie w tej dyscyplinie sportu w 1996 r. Dotychczasowe krajowe publikacje dotyczące problematyki piłki nożnej kobiet to trzy opracowania zwarte (Bergier 2006, 2009, Bergier, Soroka 2011). Większość artykułów dotyczy analizy gry kobiet w zawodach najwyższej rangi, a wśród nich należy wymienić prace Bergier 1997, 2009, Bergier, Buraczewski 2005, Bergier, Soroka 2005, Duda 2011, Witkowski 2011. Kolejny obszar badań stanowią opracowania innych ważnych kwestii procesu szkolenia kobiet w tej dyscyplinie w tym m.in.: zainteresowań piłką nożną (Bergier 2011, Krawczak 2007, Kubińska i in. 2006), tożsamości płciowej (Soroka, Bergier 2011 a,b) czy opinii szkoleniowców o piłce nożnej kobiet (Bergier 2010).

Rozwijające się systematycznie piłkarstwo kobiece stanęło też przed nowym wyzwaniem jakim było przygotowanie kadry do sędziowania tych spotkań.

W pierwszym okresie mecze kobiet sędziowali mężczyźni gdyż było to wówczas zajęcie nie dla kobiet. W miarę upływających lat międzynarodowe władze piłkarskie postanowiły włączyć kobiety do sędziowania meczów piłki nożnej.

Metodologia badań

Cel badań

Głównym celem badań było prześledzenie procesu rozwoju sędziowania meczów piłki nożnej przez kobiety poprzez rozpoznanie m.in.: motywów wyboru ich zainteresowań, określenia wieku zdobycia uprawnień oraz różnorodnych problemów w trakcie sędziowania.

Materiał i metoda badań

Materiał badań stanowiła grupa 63 kobiet w wieku 18-41 lat szkolenia centralnego w piłce nożnej (średnia wieku 27, 0 lat). Badania przeprowadzono w miesiącu lipcu 2011 r.

Zastosowano metodę sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem autorskiego kwestionariusza ankiety.

Wyniki badań

Inspiratorzy zainteresowania sędziowania

Dziewczęta swoje inspiracje do sędziowania czerpały z grona osób najbliższych, głównie od ojca (30,2%) oraz kogoś innego z rodziny (27%). Nieco rzadziej byli to działacze klubowi (20,6%) i w mniejszym stopniu inne osoby uprawiające piłkę nożną (14,3%).

Wiek uzyskania uprawnień do sędziowania

Uprawnienia do sędziowania meczów piłki nożnej badane kobiety zdobywały w przedziale od 15-28 lat, a największa grupa zawierała się w przedziale 17-19 lat: 17 lat (15,9%), 18 lat (24,5%), 19 lat (9,5%). Najmłodsze osoby, które uzyskały upraw-

Adres do korespondencji: Józef Bergier, Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, ul. Sidorska 95/97, 21-500 Biała Podlaska, e-mail: rektorat@pswbp.pl

nienia w wieku 15-16 lat stanowiły 7,9%, natomiast w wieku 20 lat i starsze 41,3%.

Wiek zainteresowania sędziowaniem

Wiek zainteresowania się dziewcząt sędziowaniem meczów piłki nożnej był bardzo zróżnicowany. Najwcześniej pojawił się u dziewcząt w wieku 8 lat, a najpóźniej dopiero w wieku 28 lat. W największym stopniu pojawił się w wieku 16-18 lat (52,2%): 16 lat (19,0%), 17 lat (22,2%) i 18 lat (11,0%). Na zainteresowania sędziowaniem przed 16 rokiem życia wskazało 7,9%, a powyżej 18 lat -39,7%.

Poziom akceptacji przez najbliższe osoby

Decyzja o wyborze sędziowania przez kobiety meczów piłki nożnej uzyskała w znacznej większości pozytywną ocenę najbliższych (87,0%), obojętny stosunek wyraziło 11%, a negatywnych ocen było tylko 8%.

Główne problemy związane z sędziowaniem

Największym problemem respondentek przed sędziowaniem pierwszego meczu była obawa popełnienia błędu (90%). Na presję kibiców wskazało jedynie 8% kobiet, a na inne u 10% (interpretacja faulu przy ataku ciałem, stres, trudności z szybką decyzją, trudności w posługiwaniu się gwizdkiem). Zwrócić należy też uwagę na to, że żadna z kobiet nie wskazała na obawy w zakresie własnego przygotowania kondycyjnego.

Uprawiane dyscypliny sportowe

Kobiety sędziujące mecze piłki nożnej uprawiały głównie dwie dyscypliny sportowe tj. piłkę nożną (34%) i lekkoatletykę (26%) oraz inne gry zespołowe: piłkę siatkową (10%) i koszykówkę (8%). Na inne dyscypliny wskazało 22% kobiet w tym głównie judo i pływanie.

Trudności w rozwoju umiejętności sędziowskich

Jako największe przeszkody w rozwoju kariery sędziny meczów piłki nożnej wskazały zbyt małą liczbę sędziowanych meczów (54%) oraz problemy godzenia pracy (nauki) z sędziowaniem (41%). Wśród innych przeszkód wskazały zbyt małą znajomość języka angielskiego (29%), słabsze przygotowanie kondycyjne (25%), silne emocje (24%) oraz inne (29%) (życie prywatne, wiek, brak wsparcia z okręgu piłkarskiego, płęć, brak perspektywy awansu).

Warunki do nauki języka angielskiego

Współczesne sędziowanie szczególnie w przypadku awansów do prowadzenia spotkań międzynarodowych wymaga dobrej znajomości języka angielskiego. Badane wskazały, że mają dobre (48%) lub raczej dobre (44%) warunki do nauki języka angielskiego, tylko 8% miało odmienne zdanie na ten temat.

Liczba lat sędziowania

Większość badanych posiada duże doświadczenie w roli sędzin rzeczywistych. Najwięcej osób wskazało na 6-10 lat sędziowania (40%), a niemal co czwarta od 3 lat do 5 lat (24%). Doświadczenie sędziowskie powyżej 10 lat posiadało jedynie 6% badanych.

Miejsce zamieszkania

Kobiety sędziujące mecze piłki nożnej zamieszkują głównie w środowiskach miejskich (82%), w tym w miastach powyżej 20 tysięcy mieszkańców (29%), miastach do 100 tys. (25%) i do 50 tys. (28%). Miejsce zamieszkania w małych miasteczkach i na terenie wsi wskazało 18% badanych (ryc.8).

Wszystkie badane kobiety sędziowały mecze mężczyzn. Były to głównie mecze w roli sędziego głównego na poziomie poniżej III ligi na różnym poziomie rozgrywek. Jedynie 6 kobiet sędziowało mecz II lub III ligi, w tym 3 w roli sędziego głównego i 3 w roli sędziego liniowego.

Wykształcenie sędzin piłkarskich

Podkreślić należy, że aż 90,5% kobiet sędziujących mecze piłki nożnej posiada wykształcenie wyższe, są to głównie takie kierunki studiów jak: wychowanie fizyczne osoby (36,5%), pedagogika (7,9%), ekonomia (4,8%), turystyka i rekreacja (3,2%), fizjoterapia (3,2%) oraz inne kierunki w tym: budownictwo, matematyka, filologia angielska, medycyna, geografia, socjologia. Jedynie 9,5% badanych posiadało wykształcenie średnie.

Podsumowanie

Sędziowanie meczów piłki nożnej przez kobiety to nowe zjawisko socjologiczne w życiu sportowym. W krajowej literaturze brak opracowań dotyczących tego zjawiska. Z przeprowadzonych badań wśród kobiet sędziujących mecze piłki nożnej rysuje się bardzo pozytywna ich sylwetka. Wywodzą się one w zdecydowanej większości ze środowisk miejskich. Głównymi inspiratorami ich zainteresowań, które ujawniały się najczęściej w wieku 16-18 lat byli ojcowie, zapewne często sami sędziujący mecze piłki nożnej.

Podkreślić należy, że kobiety sędziujące mecze piłki nożnej posiadają w zdecydowanej większości wykształcenie wyższe w tym głównie z zakresu wychowania fizycznego.

Pozytywnym zjawiskiem społecznym jest niemal pełna akceptacja zainteresowań sędziowaniem tych kobiet przez osoby najbliższe. Kobiet sędziujących mecze w piłce nożnej jest zdecydowanie mniej niż mężczyzn stąd jest im tym trudniej zdobywać awanse do prowadzenia meczów najwyższej rangi. Nadal niewiele kobiet zasiada też we władzach regionalnych i krajowych Polskiego Kolegium Sędziów. Trudności jakie zgłaszają dotyczą: zbyt małej ilości sędziowanych w sezonie meczów godzenia pracy zawodowej z sędziowaniem oraz licznymi obowiązkami domowymi. Niemal wszystkie kobiety określiły jako korzystne warunki do nauki języka

angielskiego, ale jednocześnie przyznały się do słabej znajomości tego języka, który jest nieodzownym warunkiem do sędziowania na poziomie międzynarodowym.

Wnioski

Wyniki badań kobiet szkolenia centralnego sędziujących mecze piłki nożnej pozwalają na określenie swoistego wzorca rozwoju ich kariery.

1. Inspiratorami rozwoju zainteresowań sędziowaniem meczów piłki nożnej przez dziewczęta byli głównie ich ojcowie lub ktoś inny z rodziny
2. Zainteresowanie sędziowaniem w piłce nożnej pojawia się głównie w wieku 16-18 lat
3. Uprawienia do sędziowania uzyskało najwięcej kobiet w wieku 18 lat
4. Decyzja o wyborze zainteresowań dotyczących sędziowania zyskała bardzo dużą akceptację najbliższych osób
5. Kobiety sędziujące mecze piłki nożnej zamieszkują głównie w środowisku miejskim z różnych co do wielkości miast. Małą grupę stanowią kobiety z małych miasteczek i z terenów wsi.
6. Kobiety sędziujące mecze piłki nożnej posiadają w zdecydowanej większości wykształcenie wyższe i są to głównie absolwentki kierunku wychowanie fizyczne.

Literatura

1. Bergier J. (1997) The structure of the game in final football match of women Turning the Olympic games- Atlanta '96 In: Woman in Sport. University School of Physical Education. Gdańsk
2. Bergier J. (red.) (2006) Piłka nożna kobiet. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Białej Podlaskiej
3. Bergier J. (2009) Charakterystyka i analiza gry w piłkę nożną mężczyzn i kobiet. Monografie i Opracowania nr. 6 Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie. Zamiejscowy Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu w Białej Podlaskiej
4. Bergier J. (2011) O piłce nożnej kobiet w ich opinii. W: Teoria i praktyka piłki nożnej kobiet. red. J. Bergier, A. Soroka. Państwowa Szkoła Wyższa w Białej Podlaskiej
5. Bergier J., Buraczewski T. (2005) Symmetry of shots as an indication of coordinating abilities at World Cup in female football U-19. In: J. Sadowski (ed.). Coordination motor abilities in scientific research. Faculty of Physical Education. Biała Podlaska
6. Bergier J., Krawczak P. (2007) Zainteresowanie dziewcząt piłką nożną W: Społeczne i kulturowe wartości sportu. red. J. Kosiewicz. Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie.
7. Bergier J., Soroka A. (2005a) Analiza akcji bramkowych w II Mistrzostwach Świata kobiet do lat 19 Tajlandia- 2004. W: red. S. Żak, M. Spieszny, T. Klocek. Gry zespołowe w wychowaniu fizycznym i sporcie. Studia i Monografie nr 33. AWF Kraków.
8. Bergier J., Soroka A. (red.) (2011) Teoria i praktyka piłki nożnej kobiet. Państwowa Szkoła Wyższa w Białej Podlaskiej
9. Duda H. (2011) Charakterystyka podań piłkarek nożnych reprezentacji Polski i Holandii w eliminacjach do mistrzostw Europy w roku 2007. W: Teoria i praktyka piłki nożnej. red. J. Bergier, A. Soroka Państwowa Szkoła Wyższa w Białej Podlaskiej
10. Kubińska Z., Kasprówicz M., Soroka A. (2006) Gra w piłkę nożną kobiet w opinii studentów PWSZ w Białej Podlaskiej. W: Piłka nożna kobiet. red. J. Bergier. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Białej Podlaskiej.
11. Soroka A., Bergier J. (2011 a) Sense of gender identity in women practicing football with consideration of the formation. Polish Journal of Sport and Tourism. Vol. 18. No. 1
12. Soroka A., Bergier J. (2011 b) Tożsamość płciowa kobiet uprawiających piłkę nożną na przykładzie reprezentacji Polski do lat 19. W: Teoria i praktyka piłki nożnej. red. J. Bergier, A. Soroka. Państwowa Szkoła Wyższa w Białej Podlaskiej.
13. Witkowski Z. (2011) Porównanie poziomu wykonania elementów technicznych noga prawą i lewą u piłkarek nożnych z podstawowego i rezerwowego składu reprezentacji Polski U-15. W: Teoria i praktyka piłki nożnej kobiet. red. J. Bergier, A. Soroka. Państwowa Szkoła Wyższa w Białej Podlaskiej.

STEPS TAKEN BY WOMEN TOWARDS REFEREEING FOOTBALL GAMES

Social Dissertations, Issue 2 (VII), 2013

Józef Bergier¹, Wnuk Emilia²

¹ Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska

² Polish Football Association

Bergier J., Wnuk E. (2013), *Steps taken by women towards refereeing football games*. Social Dissertations, 2 (VII), s. 178-180

Summary: Refereeing football matches by women has become a new social phenomenon. With an objective of identifying it a survey research was carried out in February 2011 among 63 women from training center involved in refereeing. Research has shown that interest in arbitering occurs mainly at the age of 16-18 years, and the initiators of such an interest are mainly fathers or other members of the family. It should be noted that almost all women refereeing the games have a higher education, mainly in the direction of physical education. An important issue is the very high rate of acceptance of their interests by persons from their immediate environment. The biggest problem at that point at the very start of refereeing is the fear of making a mistake in the match. Almost all of the researched indicated a good environment for learning English.

Keywords: football, women, refereeing

Introduction

Sporting events which largely decided on the development of women's football include: the first world championship in 1991 and the Olympic Games in this discipline in 1996. To date there have been three compact studies forming all national publications on issues of women's football (Bergier 2006, 2009, Bergier, Soroka 2011). Most of the articles concern the analysis of the game of women working in the highest rank, and among them the work of Bergier must be noted 1997, 2009, Bergier, Buraczewski 2005 Bergier, Soroka 2005, Duda 2011, Witkowski, 2011. Another area of research is the development of other important issues related to the process of training of women in this sport discipline, including: interest in football (Bergier 2011, Krawczak 2007 Kubińska et al. 2006), gender identity (Soroka, Bergier 2011 a, b) or opinion of football trainers of women football discipline (Bergier 2010). Steadily growing football for women faced a new challenge which was to prepare the staff to arbitrate these meetings. In the initial period the games for women were arbitrated by men as it was believed to be not the job for women. As the years passed the international football authorities decided to include women refereeing within football matches.

Research Methodology

Purpose of the research

The main aim of the study was to investigate the development process of refereeing football matches by women through recognizing, inter alia: motifs of

such choice of their interests, determining the age of obtaining their license and a variety of problems faced during arbitrating.

Materials and research methods

The research material concerned a group of 63 women aged 18-41 years from the training center in football (average age of 27, 0 years). The study was conducted in the month of July 2011. The method of diagnostic survey with the use of an author's questionnaire was applied.

Research results

The instigators of interest in refereeing

Girls found their inspirations to arbitrate matches within a group of people closest to them, getting the idea mainly from the fathers (30.2%), and someone else in the family (27%). Less frequently these were the activists of their sport clubs (20.6%) and to a lesser extent, other people practicing football (14.3%).

Age of obtaining the license of a referee

The license to conduct refereeing of football matches was obtained by the surveyed women between the age of 15-28 years, and the largest group comprised the age range of 17-19 years: 17 years (15.9%), and 18 (24.5%), 19 years (9.5%). The youngest persons who obtained the license were aged 15-16 years, accounting for 7.9%, and at the age of 20 years and older they accounted for 41.3%.

Age of becoming interested in refereeing

Age at which girls became interested in refereeing football matches was very diverse. Its earliest appearance was noted among girls aged 8 years old, and the latest appearance of it was at the age of 28 years. It appeared in the most significant degree at

Address for correspondence: Józef Bergier, Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska, Sidorska 95/97, 21-500 Biała Podlaska, e-mail: rektorat@pswbp.pl

the age of 16-18 years (52.2%): 16 (19.0%), 17 years (22.2%) and 18 years (11.0%). In the interest of judging before the age of 16 indicated 7.9% of researched indicated interest in refereeing before the age of 16, and -39.7% indicated it above the age of 18.

The acceptance level from the closest environment

The decision on choosing the path of arbitering in women football matches obtained in the vast majority a positive evaluation of the closest environment (87.0%), neutral attitude was expressed by 11%, and negative evaluations formed only 8%.

The main problems associated with refereeing

The biggest problem for the respondents before refereeing the first game was the fear of making a mistake (90%). The pressure of the crowd was indicated only by 8% of women, and other types of pressure were indicated by 10% (interpretation of foul during body attack, stress, difficulty with making fast decisions, difficulties in using the whistle). One should also note that none of the women pointed out concerns in terms of their preparation and condition.

Preferred Sport Disciplines

Women refereeing football matches practiced mainly two sports such as football (34%) and athletics (26%) as well as other team sports: volleyball (10%) and basketball (8%). Other disciplines were indicated by 22% of women, including mostly judo and swimming.

Difficulties in the development of the competencies of a referee

As the biggest obstacles in the development of a career of a referee of football games the researched group showed: too few games with the use of referees (54%) and the problems of reconciling work (learning) with refereeing (41%). Among other obstacles insufficient knowledge of English was identified (29%), weaker condition preparation (25%), strong emotions (24%) and other (29%) (private life, age, lack of support from the football environment, gender, lack of perspective for promotion).

Conditions for learning English

Contemporary refereeing, especially in the case of a promotion to conduct international meetings requires good knowledge of English. The research indicated that the respondents have a good (48%) or rather good (44%) conditions for learning English, and only 8% disagreed on this subject.

Number of years of refereeing

Most of the respondents had extensive experience as a real referee. Most of them indicated 6-10 years of refereeing (40%), and nearly one in four indicated an experience of 3 years to 5 years (24%). Experience in refereeing of over 10 years was pointed out by only 6% of respondents.

Place of residence

Women refereeing in football matches reside mainly in urban areas (82%), including the cities of over 20,000 inhabitants (29%), 100 thousand cities. (25%) and up to 50 thousand. (28%). Place of residence in small towns and rural areas was indicated by 18% of respondents (Figure 8). All researched women refereed matches played by men. These were mostly matches where they acted as main referees at a level below the third league in the different levels of competition. Only 6 women refereed matches of II or III league, where 3 of them acted as the main referee and 3 acted as line referee.

Education of female football referees

It should be noted that up to 90.5% of women arbitering football matches have higher education, of such specializations as physical education (36.5%), pedagogy (7.9%), economics (4.8%) tourism and recreation (3.2%), physiotherapy (3.2%) and other specialization including: construction, mathematics, English philology, medicine, geography, sociology. Only 9.5% of respondents completed secondary education.

Summary

Refereeing football matches by women is a new sociological phenomenon in sport environment. There are no existing national literature studies on this phenomenon. The studies among women refereeing football present a very positive image of the respondents. They come from in the vast majority urban environments. The main inspirers of their interests, which revealed mostly at the age of 16-18 were their fathers, probably often refereeing football matches themselves. It should be emphasized that women refereeing football matches have in the vast majority higher education mainly in the field of physical education.

Almost complete acceptance of the interest in refereeing for these women by the closest environment seems to be the positive social phenomenon. There are far fewer women refereeing football matches than men, hence it is all the more difficult for them to gain promotion to arbiter games at the highest level. Still very few women have the function within regional and national authorities of the Polish National Judges College. Difficulties they report concern: too few matches in the season with the use of referees, reconciling work with duties of the referee and numerous household duties. Almost all the women identified as favorable conditions for learning English, but also admitted to having poor knowledge of the language, which is a prerequisite for refereeing at the international level.

Conclusions:

The results obtained through surveying women's training center who referee football games allowed

the author to specify a specific pattern of development of their careers.

1. Inspirers of the interest of the girls in refereeing football matches were mainly their fathers or other members in the family
2. The interest in football refereeing occurs mainly at the age of 16-18.
3. License for refereeing is obtained by most women at the age 18
4. The choice of interests related to refereeing gained a very high acceptance of the closest environment.
5. Women refereeing football matches reside mainly in the urban areas in a variety of sizes of the cities. A small group consists of women from small towns and rural areas.
6. Women refereeing football matches have in the vast majority higher education and are mostly graduates of physical education.

References:

1. Bergier J. (1997) The structure of the game in final football matches of women Turning the Olympic games- Atlanta '96 In: Woman in Sport. University School of Physical Education. Gdańsk
2. Bergier J. (red.) (2006) Piłka nożna kobiet. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Białej Podlaskiej
3. Bergier J. (2009) Charakterystyka i analiza gry w piłkę nożną mężczyzn i kobiet. Monografie i Opracowania nr. 6 Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie. Zamiejscowy Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu w Białej Podlaskiej
4. Bergier J. (2011) O piłce nożnej kobiet w ich opinii. W: Teoria i praktyka piłki nożnej kobiet. red. J. Bergier, A. Soroka. Państwowa Szkoła Wyższa w Białej Podlaskiej
5. Bergier J., Buraczewski T. (2005) Symmetry of shots as an indication of coordinating abilities at World Cup in female football U-19. In: J.Sadowski (ed.). Coordination motor abilities in scientific research. Faculty of Physical Education. Biała Podlaska
6. Bergier J., Krawczak P. (2007) Zainteresowanie dziewcząt piłką nożną W: Społeczne i kulturowe wartości sportu. red. J. Kosiewicz. Akademia Wychowania Fizycznego w Warszawie.
7. Bergier J., Soroka A. (2005a) Analiza akcji bramkowych w II Mistrzostwach Świata kobiet do lat 19 Tajlandia- 2004. W: red. S. Żak, M. Spieszny, T. Klocek. Gry zespołowe w wychowaniu fizycznym i sporcie. Studia i Monografie nr 33. AWF Kraków.
8. Bergier J., Soroka A. (red.) (2011) Teoria i praktyka piłki nożnej kobiet. Państwowa Szkoła Wyższa w Białej Podlaskiej
9. Duda H. (2011) Charakterystyka podań piłkarek nożnych reprezentacji Polski i Holandii w eliminacjach do mistrzostw Europy w roku 2007. W: Teoria i praktyka piłki nożnej. red. J. Bergier, A. Soroka Państwowa Szkoła Wyższa w Białej Podlaskiej
10. Kubińska Z., Kaspróvicz M., Soroka A. (2006) Gra w piłkę nożną kobiet w opinii studentów PWSZ w Białej Podlaskiej. W: Piłka nożna kobiet. red. J. Bergier. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Białej Podlaskiej.
11. Soroka A., Bergier J. (2011 a) Sense of gender identity in women practicing football with consideration of the formation . Polish Journal of Sport and Tourism. Vol. 18. No. 1
12. Soroka A., Bergier J. (2011 b) Tożsamość płciowa kobiet uprawiających piłkę nożną na przykładzie reprezentacji Polski do lat 19. W: Teoria i praktyka piłki nożnej. red. J. Bergier, A. Soroka. Państwowa Szkoła Wyższa w Białej Podlaskiej.
13. Witkowski Z. (2011) Porównanie poziomu wykonania elementów technicznych nogą prawą i lewą u piłkarek nożnych z podstawowego i rezerwowego składu reprezentacji Polski U-15. W: Teoria i praktyka piłki nożnej kobiet. red. J. Bergier, A. Soroka. Państwowa Szkoła Wyższa w Białej Podlaskiej.